

СТАНОВИЩЕ

От

Доц. Д-р Любов Григорова Христова Минчева

Относно

Дисертацията на Георги Петров Христов,

На тема

„Аспекти на икономическо насилие.

Нарковойната в Мексико и фактори, въздействащи върху избухването и динамиката ѝ“

За присъждане на образователна и научна степен „доктор“

Професионално направление: 3:3. Политически науки. Научна специалност: Политология
(Международни отношения)

Статистиката на защитените напоследък докторски дисертации в областта на Политологията и Международните отношения в България е богата на нови теми и нови изследователски въпроси. Проблеми като насилие, конфликти, икономически аспекти на насилието и трансгранична престъпност са вече част от модерният изследователски дневен ред в България. В продължение на повече от десетилетие; и под въздействието на международната политическа динамика проблемите на икономическото насилие нарастващо се дискутират в изследователския дискурс на криминално - терористичните трансгранични мрежи. Предложената от Георги Христов дисертация попада в тази изследователска традиция.

И все пак – „Аспекти на икономическо насилие. Нарковойната в Мексико и фактори, въздействащи върху избухването и динамиката ѝ“ е дисертация, която лежи в гранично изследователско поле. Доминиращият към момента подход към проблемите на икономическото насилие, разглежда последното като синоним на икономиката на тероризма, конфликтите и войните. Дисертант Христов се движи в обратната изследователска магистрала. В изследователския му фокус попадат *не* икономическите аспекти на политическото насилие; *а* политическите измерения на икономическото насилие. Конкретно, Георги Христов се занимава с проблемите на *нарко*-тероризма, сигурно различен от ислямски тероризъм и етно-териториалния сепаратистки тероризъм. Последните два са модерни деривати на традиционния политически тероризъм. *Нарко*-тероризмът – в сравнение - е *икономически* възникващо явление, търсещо, и по-точно – налагащо чрез конфликт и война – своя собствена *политическа* ниша.

До скоро, изследователи подхождаха към понятието *нарко-тероризъм* преди всичко като към журналистически термин, чиято употреба се свежда до медийни дискусии, или в най-добрия случай – до доклади на международни неправителствени организации и специализирани агенции. Точно тук е голямото предизвикателство, поето от докторанта, заел са да разработи гранични понятия, чието описание, дефиниране, проблематизиране и обобщение ще отнеме 8 дълги години напрегнат и всеотдаен труд; и сериозни финансови инвестиции.

Нещо повече: В хода на изследователската си работа, дисертант Христов ще се наложи да поеме и второ сериозно предизвикателство. Темата му ще се окаже несъразмерно голяма, географски излизаща извън параметрите на традиционната черна или сенчеста икономика, удобно разположена в границите на „националната държава“. Нарко-икономиката е *национално* възникващо явление; но нарко-пазарите, които са съществена част от нарко-икономиката – са регионален и глобален феномен. Доколко, и в такъв контекст, съществуващата литература по проблемите на черната икономика на националната държава ще подпомогнат търсенията на дисертанта? Допустимо, прегледът на специализираната литература ще подпомогне анализа на факти; но същевременно и вероятно ще се окаже недостатъчна, предвид на новата изследователска тема и нетрадиционно формулирания изследователски въпрос.

Уважаеми членове на научното жури,

Представената дисертация, *„Аспекти на икономическо насилие. Нарковойната в Мексико и фактори, въздействащи върху избухването и динамиката ѝ“*, е в обем от 297 нестандартни машинописни страници; и последваща библиография на английски и испански езици, разположена на 26 допълнителни страници. Дисертацията се състои от 4 части. Първа част представя теоретична дискусия върху селектирания изследователски проблем; дефиниция на понятията; формулиране на хипотези и описание на методологията. Втора и Трета част са респективно ангажирани с проверка на формулираната хипотеза, според която групи от ендогенни и екзогенни фактори, оказват въздействие върху избухването и динамиката на нарковойната в Мексико. Четвърта част е обобщителна, измерваща „относителната тежест“ на идентифицираните фактори; както и относителното им влияние върху динамиката на конфликта. Допълнително, в тази част се правят политико-практически препоръки и се предлага инструментариум за разрешаване на глобалния проблем с наркотиците.

Дисертант Христов използва богата методология, включваща документален материал на международни организации като ООН, Световна банка, Международен валутен фонд; както и специализирани анализи и вторични източници по съответната проблематика. Работата с първични източници му осигурява успешна дискусия върху понятия като нарко-картел; нарко-убийство, транснационално престъпление, нарко-война; нарко-държава. Вторичните източници на свой ред се превръщат в база, гарантираща успешна дискусия върху ендогенни фактори, включващи политическа среда; обем и структура на нарко-икономиката в Мексико; ерозия на институционалността; структурни финансово-икономически проблеми и социално неравенство; КАКТО И ВЪРХУ екзогенни фактори, като международна среда; САЩ като външен фактор влияещ върху динамиката на конфликта, и други.

Ясно е, теоретичната дискусия в дисертацията е съсредоточена преди всичко върху изработване и дефиниране на понятия; а не върху ситуиране на дисертационния материал в една или друга теоретична школа. *„Аспекти на икономическо насилие. Нарковойната в Мексико и фактори, въздействащи върху избухването и динамиката ѝ“* е теоретична разработка, в степенята в която тя отвоюва нов теоретичен терен за огромен наличен политически проблем, - нарко-икономиката и мястото ѝ в политическия процес – локално и глобално.

В същината си обаче, дисертацията на Георги Христов е съсредоточена върху практико-приложен проблем. И той е формулиран в изследователския въпрос, „Какво обуславя необходимостта да се прибегне към въоръжен курс в политическата стратегия на Мексико по

отношение на взаимодействието на държавата с нарко-картелите? Дисертантът търси отговор в специфичната констелация и взаимодействие на ендогенни и екзогенни фактори. Георги Христов полага ангажирани усилия да даде политически отговор на този въпрос и в следствие да го приведе в академична форма. Налага се изводът, че наличието и взаимодействието на два основни фактора – единият ендогенен; другият екзогенен – предопределят сблъсъка на държава и нарко-картели в Мексико. От една страна – това е политиката на президента Фелипе Калдерон; от друга – това е огромният регионален пазар на наркотици, предоставен от САЩ в непосредствена близост до Мексико.

Георги Христов проследява и исторически еволюционния процес на просмукване на нарко-икономиката в институциите на държавата, създаване на мрежа от нарко-агенти в последната, които активно ще допринасят за ерозия на институционалността. Отделено е необходимото внимание и на глобалната политика по отношение на наркотиците; регионалните пазари, различни от САЩ и др.

Уважаеми членове на научното жури,

Представената дисертация от Георги Христов е изключително сериозна заявка за научно новаторство предприето върху труден и несигурен терен. Заключениеята в дисертацията са комплексни; на места те звучат нетрадиционно и дори предизвикателно. Авторът прави опит да оцени обективно явлението нарко-икономика. Христов показва, че в ситуация на провал на глобалната система да наложи контрол върху наркотичните и психотропните вещества, наркото-търговията разкрива и определени положителни аспекти. Сред тях са създадената чрез наркото-търговия работна заетост, генериране на финансови потоци и свеж капитал за инвестиции и др. Авторът справедливо отбелязва, че икономическата депривация и социалното неравенство в определени региони на света превръщат нарко-икономиката в единствено средство за икономическо оцеляване и прехрана.

И все пак – какви са допустимите политически стратегии към това явление? Дисертантът формулира поредица от препоръки в заключителната част, които биха могли да доведат до ефективен контрол върху наркотичните вещества, тяхното производство и употреба сред обществото. Казусът Мексико е драстичен в световната практика пример на война на държавата срещу криминални субекти. Примерът може да бъде използван в други сходни анализи, а изводите от него – да предопределят насоката на по-щадяща и по-ефективна практико-приложна политическа стратегия.

В Заключение, препоръчвам на уважаемото научно жури да отдаде необходимото внимание на един доказано ангажиран и дългогодишен труд върху политически значим проблем с глобално значение. Препоръчвам присъждането на образователна и научна степен „Доктор“ на дисертант Георги Петров Христов, с препоръки към дисертанта да внесе повече прегледност и подреденост в доказателствената част в по-нататъчни издания на предложени научен текст.

С уважение,

Доц. Д-р Любов Г. Х. Минчева, Катедра Политология, СУ

04 октомври, 2017